

Virittäjän lähdeohjeet

Lähdeluettelo laaditaan tekijän sukunimen mukaiseen aakkosjärjestykseen. Siinä ilmoitetaan tekijän sukunimi ja etunimi kapiteeleilla (eli pienen kirjaimen kokoisilla isoilla kirjaimilla, esim. PAAVOLA, MATTI), joiden alkukirjaimet ovat isot; pelkkiä isoja kirjaimia **ei pidä käyttää**. Jos kapiteelien käyttö ei ole mahdollista, tekijän nimi voidaan merkitä myös tavallisin kirjaimin (Paavola, Matti). Tekijän nimen jälkeen ilmoitetaan julkaisuvuosi, teoksen nimi kursivoituna, mahdollinen julkaisusarjan nimi, kustantajan toimipaikoista ensimmäinen ja kustantaja, jonka nimi kirjoitetaan kokonaan (poikkeus: WSOY). Luetteloon voi laittaa riippuvan sisennyksen, mutta rivejä **ei koskaan** sisennetä sarkaimilla eikä välilyönneillä. Kappaletta vaihdetaan ainoastaan silloin, kun siirrytään lähteestä toiseen.

Alla on tarkempia ohjeita erilaisten lähteiden merkitsemisestä. Ohjeet voi tilata myös Virittäjän toimitussihteeriltä Kaisa Rannalta (virittaja@kotikielenseura.fi, puh. 191 23311 ja 050 570 8224).

Lähdeviitteen merkitseminen leipätekstissä

Leipätekstissä lähteeseen viitataan yleisimmin kirjoittajan nimellä, ilmestymisvuodella ja sivunumerolla. Esimerkiksi:

”Leinon (1997: 33) mukaan...” tai

”Xxx xxx xxx (Leino 1997: 33).”

Jos kirjoittajia on useampia, käytetään lausemuotoisessa viitteessä ja-sanaa kahden viimeisen kirjoittajan välissä, kun taas sulkeisiin sijoitetussa viitteessä kirjoittajat erotetaan &-merkillä. Esimerkiksi:

”Hakulisen ja Karlssonin mukaan (1979: 111)...” tai

”Xxx xxx xxx (Hakulinen & Karlsson 1979: 111).”

Jos kirjoittajia on enemmän kuin kaksi, viitteenä voidaan käyttää vain ensimmäisen kirjoittajan nimeä ja merkintää ”ym.”. Ensi kertaa viitattaessa mainitaan kuitenkin kaikkien kirjoittajien nimet.

Esimerkiksi sanakirjoihin, jotka on lueteltu lähteissä nimen eikä kirjoittajan perusteella, viitataan teoksen nimellä. Tällaisista teoksista kannattaa usein käyttää lyhenteitä, jotka esitellään ensimmäistä kertaa käytettäessä. Esimerkiksi:

”*Nykysuomen sanakirja* (NS) luettelee verbin käytöstä seuraavia esimerkkejä...”

Huomaa myös, että *Isoon suomen kielioppiin* viitattaessa mainitaan myös sen ilmestymisvuosi. Esimerkiksi:

”*Isoon suomen kieliopin* (ISK 2004: 332) mukaan...”

Sanakirjojen sana-artikkeleihin viitattaessa käytetään lyhennettä s. v. (= *sub voce*, ’sanan alla’) ja hakusanaa kursivoituna, ei sivunumeroa. Esimerkiksi:

”Xxx xxx xxx (NS s. v. *kulkea*).”

Leipätekstissä kursivoidaan kokonaisten teosten (kuten *Iso suomen kielioppi*) nimet. Artikkeleiden nimet erotetaan muusta tekstistä lainausmerkein; samoin voidaan menetellä tarpeen mukaan myös esimerkiksi monografiateoksen lukujen kanssa (lähinnä kirjallisuusarvioissa). Jos teoksen tai artikkelin nimi rakentuu otsikosta ja alaotsikosta, niiden

väliin merkitään **leipätekstissä** (ei siis lähdeluettelossa!) kaksoispiste ja alaotsikko aloitetaan isolla alkukirjaimella.

Monografiat

HAKULINEN, AULI – KARLSSON, FRED 1979: *Nykysuomen lauseoppia*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 350. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

LEHIKONEN, LAILA 1994: *Suomea ennen ja nyt. Suomen kielen kehitys ja vaihtelu*. Helsinki: Finn Lectura.

MANNINEN, ILMARI 1929: *Soome sugu rahvaste etnograafia*. Tartu: Loodus.

1. Monografioiden lähteessä ilmoitetaan **tekijän** nimi kapiteeleilla (eli pienen kirjaimen kokoisilla isoilla kirjaimilla), joiden alkukirjaimet ovat isot; pelkkiä isoja kirjaimia ei pidä käyttää. Mikäli tekijöitä on useampi kuin yksi, nimet erotetaan lyhyellä ajatusviivalla.
2. Ilmoitetaan **teoksen julkaisuvuosi**. Mikäli kysymyksessä on esimerkiksi näköispainos, jonka julkaisuvuosi on eri kuin teoksen alkuperäinen ilmestymisvuosi, alkuperäinen vuosi merkitään hakasulkeisiin.
3. Ilmoitetaan teoksen **nimi** kursivoituna. Jos nimi rakentuu otsikosta ja alaotsikosta, osien väliin merkitään piste, ellei alkuperäisessä teoksessa ole muuta isoa välimerkkiä (kysymys- tai huutomerkkiä).
4. **Laitos** ilmoitetaan, jos siihen on tehty muutoksia.
5. Jos teos kuuluu johonkin **julkaisusarjaan**, ilmoitetaan sen nimi.
6. **Kustantajan toimipaikoista** ilmoitetaan ensimmäinen sillä kielellä, jolla se on teoksessa annettu.
7. Ilmoitetaan **kustantajan** nimi. Siitä ei käytetä lyhennettä, vaan se kirjoitetaan kokonaan (poikkeus: WSOY).

Toimitetut teokset

MÄNTYNEN, ANNE – SHORE, SUSANNA – SOLIN, ANNA (toim.) 2006: *Genre – Tekstilaji*. Tietolipas 213. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Painamattomat opinnäytteet

HEIKKINEN, KIRSI 1993: *Eräiden lateraaliala läheisyyttä osoittavien postpositioiden semantiikkaa*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen ja saamen kielen laitos.

MARTIN, MAISA 1989: *Amerikansuomen morfologiaa ja fonologiaa*. Lisensiaatintyö. Jyväskylän yliopiston suomen kielen laitos.

1. Ilmoitetaan **tekijän** nimi kapiteeleilla (eli pienen kirjaimen kokoisilla isoilla kirjaimilla), joiden alkukirjaimet ovat isot; pelkkiä isoja kirjaimia ei pidä käyttää.
2. Ilmoitetaan opinnäytteen **julkaisuvuosi**.
3. Ilmoitetaan opinnäytteen **nimi** kursivoituna. Jos nimi on kaksiosainen, eri osien väliin merkitään piste, ellei alkuperäisessä teoksessa ole muuta isoa välimerkkiä (kysymys- tai huutomerkkiä).
4. Ilmoitetaan **opinnäytteen laatu**, esim. pro gradu -tutkielma, lisensiaatintyö, tohtorinväitöskirja.
5. Ilmoitetaan opinnäytteen **säilytyspaikka**.

Artikkelit

ALHMAN, ERIK 1933: Adverbeista. – *Virittäjä* 37 s. 137–159.

NÄRHI, EEVA MARIA 1985: Kaavanimistön suunnittelu. – *Kielikello* 2 s. 3–6.

PAIKKALA, SIRKKA 2000: Nimistösuunnittelu kunnissa. – Sirkka Paikkala (toim.), *Kaavanimien hätäkaste. Nimistösuunnittelu kunnissa 1999 s. 7–57*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja nro 113. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Suomen kuntaliitto.

1. Ilmoitetaan **tekijän** nimi kapiteeleilla (eli pienen kirjaimen kokoisilla isoilla kirjaimilla), joiden alkukirjaimet ovat isot; pelkkiä isoja kirjaimia ei pidä käyttää. Mikäli tekijöitä on useampi kuin yksi, heidän nimensä erotetaan toisistaan lyhyellä ajatusviivalla.

2. Ilmoitetaan teoksen **julkaisuvuosi**.

3. Ilmoitetaan **artikkelin nimi**.

4. Jos kysymyksessä on kokoomateos, sen **toimittajan** nimi ilmoitetaan ja erotetaan artikkelin nimestä lyhyellä ajatusviivalla. Toimittajan etunimi kirjoitetaan ensin. Mikäli toimittajia on useampi kuin yksi, heidän nimensä erotetaan toisistaan pilkulla; kahden viimeisen nimen väliin pannaan kuitenkin &-merkki. Nimen jälkeen merkitään sulkeisiin **lyhenne toim.** aina suomeksi.

5. Ilmoitetaan **kokoomateoksen** tai **lehden** nimi. Se kursivoidaan. Jos teoksen nimi on kaksiosainen, eri osien väliin merkitään se piste, ellei alkuperäisessä teoksessa ole muuta isoa välimerkkiä (kysymys- tai huutomerkkiä), ks. myös »**vieraskieliset teokset**». Jos kysymyksessä on lehti, sen nimi erotetaan artikkelin nimestä lyhyellä ajatusviivalla.

6. Lehden nimen jälkeen ilmoitetaan sen **vuosikerta** tai **numero**.

7. Sekä kokoomateoksen nimen että lehden nimen ja vuosikerran jälkeen ilmoitetaan artikkelin **sivunumerot**. Niitä ei eroteta pilkulla kokoomateoksen nimestä eikä lehden nimestä ja vuosikerrasta.

8. Kokoomateoksesta ilmoitetaan kustantajan **toimipaikoista** ensimmäinen sillä kielellä, jolla se on teoksessa annettu.

9. Kokoomateoksesta ilmoitetaan **kustantajan** nimi. Siitä ei käytetä lyhennettä, vaan se kirjoitetaan kokonaisena (poikkeus: WSOY).

Vieraskieliset teokset

COUPER-CUHLEN, ELIZABETH 1992: Contextualizing discourse. The prosody of interactive repair. – Peter Auer & Aldo di Luzio (toim.), *The contextualization of language* s. 337–364. Amsterdam: John Benjamins.

IKOLA, OSMO 1961: *Das Referat in der Finnischen Sprache. Syntaktisch-stilistische Untersuchungen*. Suomalaisen tiedeakatemia toimituksia B 121. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.

REISS, KATHARINA – VERMEER, HANS J. 1984: *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie*. Linguistische Arbeiten 147. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.

Vieraskielisen teoksen tiedot merkitään niin kuin suomenkielistenkin teosten (ks. kohdat »**monografiat**», »**painamattomat opinnäytteet**» ja »**artikkelit**»).

Teoksen **nimi** kirjoitetaan kyseisen kielen konventioiden mukaisesti. Englanninkielisten teosten nimet kirjoitetaan alkukirjainta lukuun ottamatta kuitenkin pienillä kirjaimilla. Isoja alkukirjaimia käytetään silti sanoissa, joihin muutenkin kuuluu iso alkukirjain (esim. erisnimissä ja kielten nimissä).

Jos vieraskielisen teoksen nimi muodostuu otsikosta ja alaotsikosta, niiden välille merkitään piste, ellei alkuperäisessä teoksessa ole muuta isoa välimerkkiä (kysymys- tai huutomerkkiä).

Lähteiden **selitykset** (kuten *toim.*, *s.*, korjattu painos) annetaan suomeksi. Kustantajan **toimipaikka** sen sijaan ilmoitetaan sillä kielellä, millä se on teoksessa annettu (Berlin, London, Stockholm, Tartu).

Teokset, jotka on tehnyt laaja toimituskunta (esim. sanakirjat) tai joiden kirjoittaja ei ole tiedossa

Nykysuomen sanakirja. Helsinki: WSOY 1951–1961.

Missale Aboense, secundum ordinem fratrum praedicatorum (1488). Näköispainos. Toimittanut Martti Parvio. Porvoo: Suomen Kirkkohistoriallinen Seura 1971.

Suomen kielen perussanakirja. Helsinki: Valtion painatuskeskus & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 1990–1994.

1. Ilmoitetaan teoksen **nimi**, joka kursivoidaan. Jos teoksen nimi on kaksiosainen, eri osien väliin merkitään se piste, ellei alkuperäisessä teoksessa ole muuta isoa välimerkkiä (kysymys- tai huutomerkkiä).
2. Jos teoksesta on **erikoistietoja** (esim. jos se on näköispainos), ne ilmoitetaan teoksen nimen jälkeen.
3. Jos teoksella on **toimittaja**, se ilmoitetaan sanan *toimittanut*-jälkeen.
4. Ilmoitetaan kustantajan **toimipaikoista** ensimmäinen.
5. Ilmoitetaan kustantajan nimi. Siitä ei käytetä lyhennettä, vaan se kirjoitetaan kokonaisena (poikkeus: WSOY).
6. Kustantajan jälkeen ilmoitetaan teoksen **julkaisuvuosi** tai -vuodet.

Lyhenteet

ISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Lönnr. = Elias Lönnrot: *Suomalais-Ruotsalainen sanakirja*. Helsinki 1874–1880.

SMSA = Suomen murteiden sana-arkisto. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

SSA 1 = *Suomen sanojen alkuperä. Etymologinen sanakirja. 1 A–K*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 1992.

Jos lähteeseen on tekstissä (tai lähdeluettelossa) viitattu lyhenteellä, lyhenne selitetään lähdeluettelossa oikean kirjaimen kohdalla.

Verkkolähteet

Child language bulletin 21:2. November 2001. <http://iascl-www.uia.ac.be> (15.3.2002).

MARTIN, ALICE 2001: A translator's view of translation norms. – *Helsinki English Studies* 1. <http://blogs.helsinki.fi/hes-eng/volumes/volume-1-special-issue-on-translation-studies/a-translators-view-of-translation-norms-alice-martin/> (25.3.2011).

Verkossa ilmestyneen kirjoituksen tiedot merkitään soveltuvilta osin niin kuin monografioissa ja artikkeleissa. Verkkosivun osoite aloitetaan pienellä kirjaimella. Osoitteessa ei käytetä kursiiivia. Osoitteen perään kirjoitetaan sulkeissa päivämäärä, jona lähde on Internetistä saatu tai tarkistettu.

Myös painettujen julkaisujen lähdetietojen perään voidaan lisätä verkkosivun osoite, mikäli teos tai artikkeli on saatavana myös verkosta. Esimerkiksi:

KOLEHMAINEN, LEENA 2010: From a spatial adposition to a grammatical relations' marker. Contact- and context-induced grammaticalization and their interaction. – *Lähivõrdlusi/Lähivertailuja* 20 s. 98–154.
http://www.rakenduslingvistika.ee/ul/files/LV20.04_Kolehmainen.pdf

Aakkostettuja esimerkkejä

- ALHMAN, ERIK 1933: Adverbeista. – *Virittäjä* 37 s. 137–159.
- BYBEE, Joan L. 1985: *Morphology. A study of the relation between meaning and form.* Typological studies in language 9. Amsterdam: John Benjamins.
- Child language bulletin* 21:2. November 2001. <http://iascl-www.uia.ac.be> (15.3.2002).
- COUPER–CUHLEN, ELIZABETH 1992: Contextualizing discourse. The prosody of interactive repair. – Peter Auer & Aldo di Luzio (toim.), *The contextualization of language* s. 337–364. Amsterdam: John Benjamins.
- HAKULINEN, AULI – KARLSSON, FRED 1979: *Nykysuomen lauseoppia.* Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 350. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- HEIKKINEN, KIRSI 1993: *Eräiden lateraalia läheisyyttä osoittavien postpositioiden semantiikkaa.* Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopiston suomen ja saamen kielen laitos.
- IKOLA, OSMO 1961: *Das Referat in der Finnischen Sprache. Syntaktisch-stilistische Untersuchungen.* Suomalaisen tiedeakatemia toimituksia B 121. Helsinki: Suomalainen tiedeakatemia.
- ISK = HAKULINEN, AULI – VILKUNA, MARIA – KORHONEN, RIITTA – KOIVISTO, VESA – HEINONEN, TARJA RIITTA – ALHO, IRJA 2004: *Iso suomen kielioppi.* Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KOLEHMAINEN, LEENA 2010: From a spatial adposition to a grammatical relations' marker. Contact- and context-induced grammaticalization and their interaction. – *Lähivõrdlusi/Lähivertailuja* 20 s. 98–154.
http://www.rakenduslingvistika.ee/ul/files/LV20.04_Kolehmainen.pdf
- Lönnr. = Elias Lönnrot: *Suomalais-Ruotsalainen sanakirja.* Helsinki 1874–1880.
- MARTIN, ALICE 2001: A translator's view of translation norms. – *Helsinki English Studies* 1. <http://blogs.helsinki.fi/hes-eng/volumes/volume-1-special-issue-on-translation-studies/a-translators-view-of-translation-norms-alice-martin/> (25.3.2011).
- MARTIN, MAISA 1989: *Amerikansuomen morfologiaa ja fonologiaa.* Lisensiaatintyö. Jyväskylän yliopiston suomen kielen laitos.
- Missale Aboense, secundum ordinem fratrum praedicatorum* (1488). Näköispainos. Toimittanut Martti Parvio. Porvoo: Suomen Kirkkohistoriallinen Seura 1971.
- MÄNTYNEN, ANNE – SHORE, SUSANNA – SOLIN, ANNA (toim.) 2006: *Genre – Tekstilaji.* Tietolipas 213. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Nykysuomen sanakirja.* Helsinki: WSOY 1951–1961.
- NÄRHI, EEVA MARIA 1985: Kaavanimistön suunnittelu. – *Kielikello* 2 s. 3–6.
- PAIKKALA, SIRKKA 2000: Nimistönsuunnittelu kunnissa. – Sirkka Paikkala (toim.), *Kaavanimien hätäkaste. Nimistönsuunnittelu kunnissa 1999* s. 7–57. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja nro 113. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus & Suomen kuntaliitto.
- REISS, KATHARINA – VERMEER, HANS J. 1984: *Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie.* Linguistische Arbeiten 147. Tübingen: Max Niemeyer Verlag.
- SMSA = Suomen murteiden sana-arkisto. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus.

SSA 1 = *Suomen sanojen alkuperä*. Etymologinen sanakirja. 1 A–K. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 1992.

Suomen kielen perussanakirja. Helsinki: Valtion painatuskeskus & Kotimaisten kielten tutkimuskeskus 1990–1994.

VILKUNA, MARIA 1996: *Suomen lauseopin perusteet*. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 90. Helsinki: Edita.